

О. А. Шановська

**АДАМОВИЧ С. В. СОБОРНІСТЬ ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ
РОЗВИТОК У СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ
НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ. — ІВАНО-ФРАНКІВСЬК:
МІСТО НВ, 2009. — 884 С.**

Тема національної єдності набула особливого значення в посттоталітарних країнах, в тім числі в Україні, де подолання національно-ціннісних розбіжностей між окремими регіонами та формування модерної української політичної нації за умов нових геополітичних викликів стає умовою збереження національного суверенітету та державності в цілому. Існування в цій царині проблемної ситуації засвідчують негативні явища в українському суспільстві, пов'язані з національним нігілізмом і денационалізацією, ознаки відцентрових тенденцій, особливо у східних і південних регіонах. У зв'язку з цим важливим та актуальним видається вивчення досвіду державотворення, всебічний аналіз існуючих міжетнічних проблем, формулювання світоглядних парадигм та засадничих принципів державної політики, поєднаних із загальними цінностями українського національного розвитку. Очевидно, що шляхи розв'язання проблеми національного об'єднання можуть бути знайдені лише в результаті творчого зусилля представників вельми широкого кола наук.

Схвально були сприйняті вченими наміри висвітлити суспільно-політичний розвиток регіонів України в 1989–2008 рр. у контексті ідеї соборності в монографічному дослідженні івано-франківського історика С. В. Адамовича. Зокрема, на презентації книги в Івано-Франківському культурно-мистецькому центрі 15 січня 2010 р. доктор історичних наук, професор, заступник голови Інституту національної пам'яті В. Ф. Верстюк відзначив, що автор провів значний науковий пошук з актуальної проблеми, і цим, у першу чергу, визначається науковий

і соціальний ефект книги. Доктор історичних наук, професор Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича О. В. Добржанський констатував, що проблема соборності та регіонального розвитку в суспільно-політичному житті сучасної України ще не стала предметом ґрунтовного вивчення, а запропоноване дослідження дозволить на основі історичного досвіду напрацювати шляхи подальшої солідаризації українського суспільства. Позитивні оцінки дослідження С. В. Адамовича, зроблені фахівцями, підсилюють інтерес, який викликає звернення до актуальної проблеми сучасного суспільно-політичного розвитку держави — дуалістичного поєднання соборності та регіональної різноманітності.

Об'єкт наукового аналізу монографії — вивчення консолідаційних і дезінтеграційних процесів в регіонах країни, специфіки етнополітичного розвитку Півдня, Сходу та західних областей. Предметом дослідження є ідейно-політична, організаційна, культурно-просвітня діяльність громадсько-політичних організацій, політичних партій, органів влади та структур місцевого самоврядування в регіональному форматі й контексті консолідації суспільства та утвердження територіальної цілісності й соборності України впродовж 1989–2008 рр. Автором було уточнено поняття соборності, проаналізовано його визначення в науковій літературі та дана належна оцінка.

Загалом структура книги побудована за проблемно-хронологічним принципом і складається з шести розділів. Здійснений автором у першому розділі монографії ґрунтовний огляд літератури та джерельних відомостей заклав наукову основу дослідження. При студіюванні літератури автор розглянув не тільки суто історичні праці як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, а й історико-географічні, соціологічні, філософські, політологічні, правові дослідження, що цілком характерно для проблеми регіоналістики та національного питання.

Аналіз історіографії дозволив авторові зробити принциповий висновок про те, що у наукових колах переважає оптимістичний погляд щодо майбутнього етнонаціонального розвитку України: регіональні розбіжності не є загрозою її цілісності і в умовах становлення державності негативні аспекти міжрегіональних відмінностей будуть нейтралізовані.

Автор залучив до наукового обігу широкий пласт джерельних відомостей: матеріали вітчизняних центральних архівів (ЦДАГО України, ЦДАВО України, ГДА СБУ) і регіональних архівів (Вінницької, Закарпатської, Івано-Франківської, Луганської, Одеської, Тернопільської, Харківської, Чернівецької областей); Інтернет-джерела; виступи політичних і громадських діячів, мемуарну літературу; періодичні видання, у тому числі регіональні пресові видання 12 областей України.

У другому та третьому розділах здійснений історичний аналіз суспільно-політичного розвитку України в контексті ідеї соборності в період здобуття та становлення Української держави 1989–2008 рр. Доволі багато уваги автор присвячує вивченню основних дестабілізаційних чинників, що ускладнювали процес консолідації суспільства та становили загрозу територіальній цілісності. Автор визначив основні проблеми, з яких проходили дискусії щодо формування у громадян України єдиної національної ідентичності з урахуванням специфіки регіональних особливостей. Заслуговує на увагу здійснений автором історичний аналіз процесів децентралізації державного управління та розширення повноважень місцевого самоврядування.

У наступних трьох розділах автор зосередився на особливостях суспільно-політичного життя регіонів: Півдня, Сходу та Заходу. Слід позитивно оцінити, що автор чималу увагу приділив малодослідженим питанням «новоросійства», донецького економічного федералізму, політичного русинства, Галицької асамблеї, детально проаналізував становлення Кримської автономії.

Розділи книги доповнюють додатки, що допомагає кращо-му розумінню специфіки регіонального розвитку, особливостей національно-політичної ситуації.

Представлена монографія, звичайно ж, не охоплює всю багатоманітність регіонального розвитку та діяльності структур місцевого самоврядування, і тому книга має спонукати дослідників до подальшої роботи. В суто технічному плані монографію варто було б доповнити іменним і географічним покажчиками, переліком умовних скорочень.

Можна сподіватися, що монографія С. В. Адамовича викличе інтерес не лише у науковців, студентів, політиків, а й зацікавить широкий читацький загал.